

2073. XI, 8-19 — Carta de D. João III ao Doutor Brás Neto, embaixador em Roma, a respeito de umas supplicações a fazer ao Papa, para um frade de S. Francisco ser capelão nos seus paços da Ribeira do Muge. Setúbal, 1532. — *Papel. 6 folhas. Bom estado. Cópia junta.*

Doutor Bras Neto amigo.

Eu el rei vos envio muyto saudar.

Com esta carta vos envio duas sopricações de Diogo Pacheco frade da Ordem de Sam Francisquo da Terceira Ordem do qual me quero serviir na capellania da capela dos meus paços da Ribeira de Muja por ser dele e de sua bondade bem enformado e por os vezinhos dali d'aredor estarem dele e de seu serviço contentes e pelas ditas sopricações veres o que por elas se soprica e requiere por o que escuso de nesta mais vo lo declarar. E soamente vos encomendo muyto que logo como esta vos for dada vos trabalhes quanto posivel vos for por as ditas sopricações despachardes conforme ao nelas conteudo no que muyto vos gradecerey poerdes toda diligencia e asy de as letras diso me enviardes com os primeiros recados que pera mym despachardes. E ey por bem que a expediçam diso façaes a minha custa e creio que se fara niso pouqua despesa e vos asy trabalhay porque com pouco gasto se faça. E se pela ventura comprir falardes ao Santo Padre de minha parte na expediçam das ditas sopricações fazey o naquele modo que virdes que pode mais aproveitar dizendo lhe que asy pela boa enformaçam que tenho da bondade e suficiencia do dito Diogo Pacheco como por me querer dele servir na capellania dos ditos meus paços receberey em merce de Sua Santidade lhe querer comceder o que por suas sopricações requiere e se tambem em outro cabo aproveitar o falardes de minha parte a algúus cardeaes ou ofiçiaes asy o fazee e muyto vos gradecerey de com a mais brevidade que vos for posivel me enviardes os despachos.

Pero d'Alcaçova Carneiro a fez em Setuvel a ... (1) dias de ... (2) de 1532.

Rey

---

(1) (2) *Espaços em branco no original.*

Pera Bras Neto sobre estas sopricações que lhe vão de Dioguo Pacheco frade de Sam Francisquo (2) Clemens Papa setimus.

Venerabilis frater et dilecti filii salutem et apostolicam benedictionem.

Exponi nobis nuper fecit Didacus Pacheco Ordinis fratrum minorum conventualium profesor quod licet ipse habitum per fratres dicti ordinis gestari solitum in domo Sancti Fracisci oppidi de Santarem Ulixbonensis diocesis assumpserit et profesionem per eos emitti solitam emiseric regularem ac inibi ad omnes etiam sacros et presbiteratus ordines promotus fuerit et in eis ministraverit ac per multum tempus inibi perseveraverit tamen ut sibi videbatur asperitatem dicti Ordinis supportare non vales (*sic*) habitum quem deferebat propria auctoritate dimisit et laicalem assumpsit cum laicis conversando et negotiis secularibus se immiscendo excommunicationis et alias sentencias censuras et poenas contra tales tam a jure et per statuta docti (*sic*) Ordinis quam alias promulgatas incurrendo.

Cum autem sicut eadem expositio subjugabat idem Didacus ad cor reversus de prememisis (*sic*) ab intimis doleat cupiatque obfingere melioris vitae ad Ordinem Sancti Augustini canonicorum regularium ad quem singularem gerit devotionis affectum se transferre et sub illius regulari habitu quod vixerit virtutum Domino famulari pro parte ipsius Didaci nobis fuit humiliter supplicatum ut cum ab apostasie nota et excommunicationis sententie aliisque ecclesiasticis sententiis censuris et penis predictis absolvere aliasque in premissis opportune providere de benignitate apostolica dignaremur.

Nos igitur attendentes quod sancta mater ecclesia recurrentibus ad eam post errorem cum humilitate filiis gerimus pietatis claudere non consuevit hujusmodi suplicationibus inclinati discretioni vestrae per presentes committimus et mandamus quatenus vos vel duo aut unus vestrum eundem Didacum si hoc humiliter petierit ab apostasie nota et excommunicationis aliisque ecclesiasticis sentenciis censuris et penis quas praemisorum occasione quomodolibet incurrit auctoritate nostra ac vice dumtaxat absolvatis in forma ecclesie consueta.

Injunctis eis vel (?) ei pio modo culpe penitentia salutaris et aliis que fuerint de jure injungenda secumque super irregularitate si quam illis ligatus mis[s]as et alia divina officia non tamen in contemptum clavium celebrando et illis se immiscendo contraxit eadem auctoritate dispensetis aboleatisque ab eo omnem inhabilitatis et infamie maculam sive notam sibi ex premissis provenientem.

Nos enim eidem Didaco si absolucionem dispensacionem et abolitionem predi[c]tas per vos fieri contigerit ut perfertur quod de Ordine Minorum Conventualium hujusmodi ad perfatum Ordinem Sancti Augustini canonicorum regularium sine tamen spe beneficiorum per aliquem ipsius Ordinis Sancti Augustini superiorem seu priorem aut commendatarium seu personam in di[g]nitate ecclesiastica constitutam per ipsum Didacum eligendam se transferre ac eidem superiori priori commendatario ut ipsum recipere et ab eo profesionem expressam in talibus emitti

solitam exigere valeant licentiam et facultatem concedimus de eidem Didaco quod postquam traslatus fuerit ut prefertur omnibus et singulis privilegiis immunitatibus exemptionibus libertatibus gratiis et favoribus ac indultis quibus alii canonici dicti Ordinis Sancti Augustini canonicorum regularium utuntur potius[n]tur et gaudent ac uti potiri et gaudere poterunt quomodolibet in futurum uti potiri et gaudere necnon de licencia sui superioris et ea durante cuicunque beneficio ecclesiastico seculari seu regulari curato seu illius perpetue vicarie de consensu illud seu illam obtinentis deservire animarum curam exercere ecclesiastica sacramenta ministrare confessiones audire ipsisque pro modo culpe penitentiam salutarem imponere ac verbum Dei predicare possit et valeat de specialis dono gratiae indulgemus et nichilominus eidem Didaco in primis (*sic*) per vos vel alium seu alios efficacis defensionis presidio assistentes non permitatis eum contra presentium litterarum tenorem quomodolibet molestari contradictores per censuras ecclesiasticas et alia opportuna juris remedia apelacione postposita compescendo invocato ad hoc si opus fuerit auxilio Crachii secularis non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis praesertim felicitis recordationis Clementis quinti que ut professoris Martini quinti que viam ambiciose cupiditatis incipiunt Eugenii quarti Sixti etiam quarti Alexandri sexti et Pii tertii Iulii secundi Leonis decimi Adriani sexti et aliorum romanorum pontificum praedecessorum nostrorum ac quibusvis aliis litteris privilegiis concessionibus et indultis apostolicis dicto ordini minorum conventualium etiam ad supplicationem imperatoris regum et reginarum Hispaniarum etiam mare magnum et bula aurea nuncupatis et cum clausula motus proprii etiam contra exemptos sub quibusvis modis et verborum formis ac expressionibus et cum quibusvis clausulis etiam ad rogatarum derogatoris fortioribus efficacioribus et insolitis clausulis concessis confirmatis approbatis et innovatis etiamsi in illis caveatur quod nemo nisi de licencia sui superioris de dicto Ordine Minorum Conventualium ad quemcunque alium ordinem etiam apostolica auctoritate se transferre possit et qui aliter translatus fuerit per vim et manu armata apprehendi incarcerari et ad habitum et ordinem minorum reduci possit quibus omnibus etiam se pro eorum sufficienti derogacione de illis eorumque totis tenoribus specialis specifica et expressa ac de verbo ad verbum non autem per clausulas generales id importantes mentio habenda foret eorumque omnium tenores presentibus pro expressis habentes illis alias in suo robore permansuris hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus caeterisque contrariis quibuscunque.

Datum Romae apud Sanctum Petrum sub annulo piscatoris die octava Maii milesimi quingentesimi vigesimi quarti. Pontificatus nostri anno primo.

Cesar de Hans

(A. E.)

Exponitur ex parte Didaci Pacheco diocesis Ulisbonensis quod cum ipse habitum fratrum Minorum Conventualium in monasterio Sancti Francisci oppidi Santerenensis diocesis Ulisbonensis assumpsit et professionem per eos emitti solitam emisit regularem et inibi ad omnes etiam sacros et presbiteratus ordines promotus fuerit et in eis ministraverit et per multum tempus permanserit. *Cum* tamen postea dictum monesterium ad fratres dictos de observancia dicti Ordinis Beati Francisci esset tra[n]slatum et ad observanciam reductum ipse orator per aliquod tempus in observantia ad quam se reformavit permansit cum tamen postmodum asperitatem ordinis supportare et observanciam non valleret habitum quem gestabat e monasterio egrediens propria auctoritate demisit et laicalem assumpsit cum laicis conversando et secularibus se imiscendo negotiis excommunicacionis et alias sententias et censuras et penas contra tales tam a jure et per Ordinis statuta quam alias promulgatas incur[r]endo. Dictus tamen orator ad cor reversus de premissis dolens supplicavit sanctissimo Pape Clementi septimo et obtinuit literas quarum transumptum mititur cum hac informatione virtute earum fuit dictus orator absolutus et dispensatus per unum ex executoribus scilicet ministrum Sancte Trinitatis monesterii opedi (*sic*) San[c]terene et ad Ordinem Canonicorum Regularium Santi Agustini se transtulit et professionem solitam fecit in manibus prioris monesterii loci de Baltar diocesis Lamecensis quod monesterium dicti Ordinis Canonicorum Regularium existit et habitum de manu dicti prioris a[s]sumpsit per canonicos gestari solitum et eidem obedienciam cum juramento promisit et licentiam a dicto priore cui obedienciam prestitit obtinuit quatenus per decenium possit stare et degere in quacunque civite oppido villa vel loco regnorum Portugaliae dummodo honeste viveret prout plenius in literis inde confectis continetur dicte tamen litere quas supplicans a dicto Papa obtinuit ab aliquibus subrectitiae dicuntur quare in illis non fuit expressum quod dictus orator ad observanciam regularem dictorum fratrum Beati Francisci erat traslatus quando habitum demisit sed solum dicitur quod erat profes[s]or Ordinis Conventualium Beati Francisci nec fuit mentio facta qualiter ad fratres de observancia translatus cum illis per aliquod tempus perseveravit in dicto monasterio. Quare nunc petit et supplicat si ex hoc dicte littere sunt subrecticie quod validentur et approbentur acque omnia supradicta earum vigore gesta ac que si nulla subrectio interveniret et valida omnia censeantur.

Item quare dictus orator Didacus Pacheco postquam ut dictum est ad dictum Ordinem Canonicorum Regularium se transtulit et eorum habitum as[s]umpsit illum habitum demisit et habitum fratrum Beati Francisci dictorum de tercia regula propria auctoritate a[s]sumpsit et illum per multum tempus gestavit prout aduc gestat de praesenti et in eo habitu et ordine existens missas et allia officia divina celebravit. *Cum*

tamen dicatur ipsum hoc facere non licere nec posse de Canonicorum Regularium Beati Agustini ad Ordinem Tertium Beati Francisci et tertie regule se transferre cum laxior sit regula ista tertia Beati Francisci prout in provincia Portugalie observatur et ideo dicunt iterum oratorem apostasiam excommunicationem censuras et penas contra tales a jure et per statuta ordinis incur[r]isse et ir[r]egularitatem sic excommunicatus et apostata celebrando quare nunc vult redire ad Ordinem et habitum Canonicorum Regularium Beati Augustini petit sibi licere et quod absolva-tur ab excommunicatione censuris et penis et dispensetur super macula infamie et apostasie et irregularitate ex premissis proveniente et quod concedatur sibi quod possit de licencia dicti prioris monasteri Sancti Agustini in quocunque loco volluerit dummodo honeste vivat habitare et stare et cuicunque ecclesiastico beneficio regulari vel seculari curato et etiam simplici vel capellanie vel vicarie deservire et illud etiam in titulum obtinere si alias legitime eidem conferatur et subficiat dictam licenciam petere licet non obtineatur ut possit stare in quocunque loco.

Item concedatur quod possit confessiones audire et ecclesiastica sacramenta ministrare et verbum Dei predicare.

Et expediantur litere cum clausulis derogatoris jurium et privilegio-rum ordinum efficacissionis et necessariis et opportunis.

Et dentur executores officialis (*sic*) Ulisbonensis et ministri moneste-rorum Sanctae Trinitatis Ulisbonensis et Santerenensis cum clausula vel eorum alter et cum clausula quod possint per censuras ecclesiasticas contra impidientes appellatione remota procedere et auxilium Crachii secularis si opus fuerit invocare et cum aliis necessariis et consuetis.